PSYCHOLOGIE LIDSKÉHO VÝVOJE

Co je to vývoj ?

- 1. Vývoj jako řada zákonitých změn
- 2. Evoluce a involuce
- 3. Diferenciace a integrace
- 4. Vývoj jako iniciativa
- 5. Učení jako mechanismus vývoje

Hybné síly vývoje

- 1.**Biologické**
- dědičnost x prostředí (nature x nurture)

2. **Sociální**

- Socializace, sociální zrání

3. **Osobnost**

BIO - PSYCHO - SOCIÁLNÍ DETERMINACE
DUŠEVNÍHO VÝVOJE

Základní mechanismy vývoje

- **1. Zrání**

- **2. Učení**

Proces získávání a předávání zkušeností, návyků, dovedností, znalostí, hodnot a podobně.

Zákonitosti vývojových změn

- Sledujeme vývoj zdravého dítěte od narození:
  - 1. postup
  - 2. věk
  - 3. integrace
  - 4.ireversibilila

VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE

DEFINICE: zabývá se psychikou člověka v různých věkových eta

FYLOGENEZE vývoj lidského druhu v historii

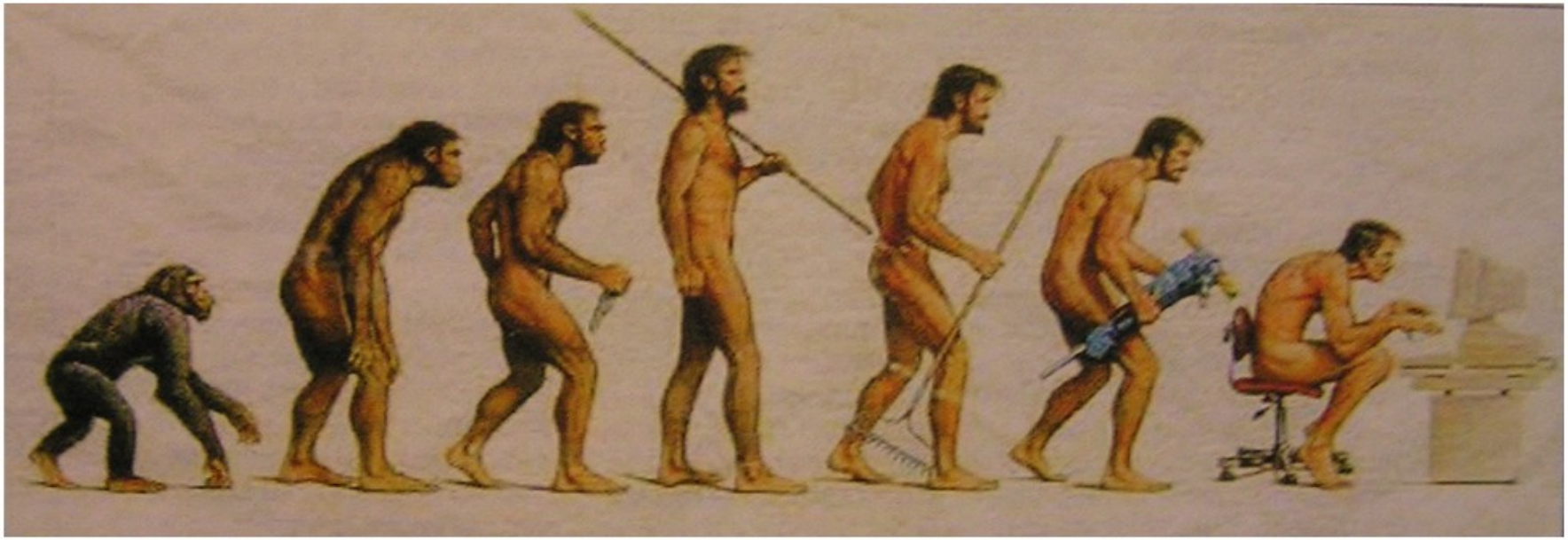

ONTOGENEZE vývoj člověka od narození do smrti

Erik Erikson a osm věků člověka

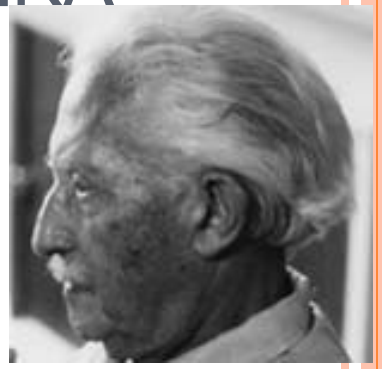

- dánský a severoamerický psychog, psychoanalytik.
- Teorie „Osm věků člověka“ .
- Prodloužení vývojového pohledu na celý život člověka (od kolébky do smrti).
- Na každém stupni vývoje si jedinec musí vyřešit psychosociální **konflikt (krizi).** Výsledek této krize vede jak ke zdravým, tak nezdravým rysům v osobnosti.

- Erikson byl student a blízký spolupracovník Sigmunda Freuda v Rakousku. Spolupracoval též s jeho dcerou Annou Freudovou. Zpočátku považoval svoji teorii za přepracovanou verzi Freudovy teorie psychosexuálního vývoje.

- Souhlasil s Freudem v tom, že lidé musí projít specifickými vývojovými stádii ve vývoji osobnosti.

- Předpokládal, že Freud přecenil úlohu sexuálního vývoje ve vývoji osobnosti.

- Zahrnul do vývojové teorie celý běh života člověka.

- Erikson vycházel z předpokladu, že si jedinec musí vyřešit psychosociální konflikt-krizi v každém jednotlivém „věku“ (tj. vývojové etapě).
- Uspěje-li, může postoupit zdárně dále do dalšího věku.
- K prvním pěti vývojovým stadiím (shodná s Freudem-stadium orální, anální, falické, latentní a genitální) přidává další 3.

1. věk Důvěra x nejistota

- dítě získává pocit základní důvěry, učí se věřit svému sociálnímu okolí (pečujícím osobám).

Důležitá je stálost péče a kvalita vztahu matky (pečující osoby).

Úspěšné překonání-důvěra ve druhé, chuť objevovat okolí.

Neúspěšné-nedostatečný pocit bezpečí.

2. věk Autonomie x pocit studu a pochyby

Úspěšné zvládnutí tohoto období-pocit autonomie, víra ve své schopnosti.

Neúspěšné-stud, pochyby o sobě.

3. věk 3-6/7 let Vlastní iniciativa x pocity viny

Předškoláci se učí být iniciativní, zahajovat aktivity.

Vinu mohou pociťovat nad vlastní nezávislou aktivitou.

4. věk 7let až pubescence cca 15 let

Snaživost x pocit méněcennosti

Význam nástupu školní docházky.

Úspěšně zvládnuté období-pocit kompetence, schopnosti rozvíjet svoje dovednosti.

Neúspěšně zvládnuté období-pocit podřadnosti, méněcennosti-strach ze selhání, neuroticismus.

5. věk 15 let, tj. adolescence až raná dospělost

Identita x zmatení rolí (nejistota o své roli (kdo jsem).

V adolescenci dochází k rozvoji vlastní identity-kdo jsem?

6. věk (tj. mladší dospělost) 20.-cca 35 let
Intimita x izolace

Intimita ve smyslu vztahu s druhým člověkem, splynutím s ním.

Izolace-sklon vyhýbat se vztahům.

7. věk (tj. střední dospělost) 35let cca 55 let
Generativita x stagnace

Generativita ve smyslu péče o potomstvo, ale i v širším přesahu-tvořivost, přínos pro druhé.

Stagnace – malý nebo žádný zájem na tom přispět svému okolí, vytvářet pro ostatní.

8. věk (pozdní dospělost a stáří)

Integrita „já“ x zoufalství

Integrita ve smyslu moudrosti a přijetí vlastního životního příběhu.

Zoufalství-deprese nad uplynulým životem a úzkost ze smrti.